

На данашњи дан **1999.** године са територије Албаније артиљеријом је нападнута караула Војске Југославије "Кошаре", у првом у низу безуспешних покушаја терористичке такозване Ослободилачке војске Косова - да, уз учешће јединица албанске армије и ваздушну подршку НАТО, изведе копнену инвазију на Србију (СРЈ).

1241 - Монголски коњаници под командом Бату Кана, унука Џингис Кана, потукли су немачке тевтонске витезове у бици код Легнице у Шлезији.

1483 - Умро је енглески краљ Едвард IV, вођа династије Јорк у грађанском "Рату двеју ружа" против присталица династије Ланкастер. Престо је осигурао победама својих снага 1461. у кључним биткама код Мортимер Кроса и Тоутона. Круну му је 1470. преотео претходник на престолу Хенри VI, али је победом над војском Ланкастера у бици код Туксберија 1471. поново постао краљ.

1553 - Умро је француски писац Франсоа Рабле, најзначајнија личност француске ренесансе, хуманиста, лекар, али и изразити хедониста. Замонашио се како би себи обезбедио мирно и стабилно школовање, али је након сукоба са претпостављенима, због учења грчког, што је тадашња Сорбона спречавала, напустио манастир. Завршио је медицину у Монпељеу и радио је као лекар у Лиону. Пошто су његова књижевна дела забрањивана неретко је мењао место боравка. Главна дела: "Гаргантуа" и "Пантагруел". Шалвивом причом о необичној краљевској породици дивова, уз мноштво досетки, изражавао је опште идеје правде, истинољубивости и хуманости. На српски језик његова дела је, невероватно спретно и с пуно љубави, превео Станислав Винавер.

1588 - Умро је италијански сликар Паоло Веронезе, један од најзначајнијих представника венецијанског сликарства. Био је мајстор колорита, динамичних композиција, светла,

геста, простора, сликар гозби, скупоцених тканина, величанствених ентеријера и екстеријера, ренесансног амбијента у који је преносио библијске и митолошке теме. Обрађивао је теме из хришћанства и античке митологије, прославивши богатство и моћ тадашње венецијанске државе.

1626 - Умро је енглески филозоф и државник Френсис Бекон, један од оснивача модерног материјализма у филозофији. Супротстављајући се неплодности схоластичког мишљења, изградио је општи план за обнову науке (Инстауратио Магна). Утицао је на француске енциклопедисте 18. века и њему је посвећена велика "Француска енциклопедија". Његова класификација и критика идола (заблуда) сматра се првом критиком идеологије. Формулисао је два принципа значајна за схватање сврхе и задатка модерних наука: право знање је знање узрока и унапређивање знања је јачање човекове моћи над природом. Означио је експеримент као највиши принцип научног мишљења и разрадио индуктивну методу откривања истине. Према његовим начелима, у Енглеској је 1662. основано "Учено друштво", чиме је промовисана Беконова замисао да се људски напредак и благостање могу остварити, не само реформом друштва, већ и напретком науке. У време владавине краља Џејмса I, био је лорд канцелар од 1618. до 1621. Дела: "Унапређење науке", "Нови органон", "Нова атлантида", "Есеји или савети етички и политички".

1683 - Француски истраживач Робер Кавелије, прогласио је пространу територију у Америци поседом Француске, назвавши је Луизијана у част краља Луја XIV.

1821 - Рођен је француски писац Шарл Пјер Бодлер, један од највећих лирских песника 19. века. Превазишао је естетичке форме свог времена, унео у поезију оријенталне боје и егзотику, задржао елементе романтизма и наговестио је симболизам. Његова поезија је израз очајања и дегенерације цивилизације у којој је живео. Уз збирку песама "Цвеће зла", коју многи критичари сматрају највећим лирским догађајем 19. века, објавио је прозно дело "Вештачки рај".

1865 - Јужњачки генерал Роберт Ли предао се команданту северњачких снага генералу Јулисизу Гранту и потписао капитулацију отцепљених држава Конфедерације, чиме је завршен четворогодишњи Амерички грађански рат. У том рату погинуло је више од 600.000 људи.

1872 - Рођен је француски државник Леон Блум, вођа Социјалистичке странке од

оснивања 1920, председник владе Народног фронта 1936. и 1937. и у марту и априлу 1938, први социјалистички премијер Француске од 1870. Један је од твораца "политике немешања" у грађански рат у Шпанији. У Другом светском рату Немци су га интернирали у концентрациони логор Дахау. Трећи пут је предводио француску владу 1946. и 1947.

1881 - Рођен је Веселин Чајкановић, српски класични филолог и историчар религије, члан Српске краљевске академије. По окончању студија класичних језика на Великој школи у Београду 1903. усавршава се у Немачкој, у Лајпцигу и Минхену, где је докторирао 1907. На Филозофском факултету у Београду руководио је катедром за класичну филологију. На Богословском факултету предавао је Упоредну историју религија. У више наврата био је декан Филозофског факултета. Руководио је Задужбином Николе Чупића, Друштвом Св. Саве, био је управник Српске књижевне задруге. Као резервни официр учествовао је у балканским ратовима и у Првом светском рату. У Бизерти је основао Штампарију српских инвалида и часопис "Напредак". Преводио је Плутарха, Тацита, Вергилија, Светонија, Ливија, Плаута. Посебно су значајна његова истраживања старе српске религије и митологије. Одликован је низом одликовања, између осталих и Легијом части. Дела: "Вергилије и његови савременици", "О српском врховном богу", "Мит и религија у Срба", "Речник српских народних веровања о биљкама", "Стара српска религија и митологија". Његова "Сабрана дела из српске религије и митологије" објављена су тек 1994.

1928 - У Турској је у оквиру реформи Кемала Ататурка ислам престао да буде државна религија.

1933 - У Београду је отворен Руски дом, својеврсни центар, тада веома бројне руске емигрантске заједнице у Србији. Руски дом је настао као последица иницијатива представника руске емиграције (беле) који су након револуције у Русији пронашли уточиште у тадашњој Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. Њихова иницијатива подржана је од стране Краља Александра Карађорђевића, Патријарха Варнаве, Александра Белића, слависте, доцнијег председника Српске Краљевске Академије. Здање је пројектовао руски архитекта В.Ф.Баумгартен. Од 1945. делао је под називом - Дом совјетске културе, а од 1994. званични назив је - Руски центар за науку и технику.

1933 - Рођен је француски филмски глумац Жан Пол Белмондо, носилац главних улога у готово свим важнијим филмовима француског "новог таласа" шездесетих година 20. века. Касније је наступао у великом броју авантуристичких филмова, поставши љубимац најшире публике. Филмови: "Буди лепа и ћути", "До последњег даха", "Љубав", "Жена је жена", "Леон Морен, свештеник", "Модерато кантабиле", "Паре на сунце", "Човек из

Рија", "Луди Пјеро", "Гори ли Париз?", "Лопов", "Сирена са Мисисипија", "Борсалино", "Стависки", "Страх над градом", "Животиња", "Срећан Ускрс".

1940 - У Београду је одржан Први конгрес студената Краљевине Југославије, на којем је 127 делегата Београдског, Загребачког и Љубљанског универзитета (факултети у Суботици и Скопљу су били у оквиру Београдског универзитета) декларацијом одлучно осудило империјалистички рат и изразило спремност студената и омладине да, заједно с народом, наставе борбу против увлачења земље у рат.

1940 - Немачка је у Другом светском рату без објаве непријатељстава напала Норвешку и Данску. Рано ујутро немачки амбасадори предали су ултиматум владама у Ослу и Копенхагену да се, тренутно и без отпора, ставе "под заштиту Рајха". Данска је пристала, а Норвешка одлучно одбила предају. И поред британске и француске помоћи, немачке трупе су скршиле отпор. У Норвешкој је у то време био активан локални нацистички покрет под водством мајора Видкуна Квислинга.

1959 - Умро је амерички архитекта Френк Лојд Рајт, један од твораца модерне функционалне архитектуре. Први је у САД употребио армирани бетон и индустријски грађевински материјал и снажно је утицао на савремену архитектуру. Конструисао је низ грађевина, укључујући Гугенхајмов музеј у Њујорку и хотел "Империјал" у Токију.

1977 - Легализован је рад Комунистичке партије у Шпанији, после вишедеценијске обуставе рада, за време Франкове владавине.

1988 - Ли Пенг је именован за премијера Кине.

1991 - Скупштина Грузије је једногласно усвојила Декларацију о независности од Совјетског Савеза, после референдума на којем се 97 одсто грађана изјаснило за независну Грузију.

1993 - Генерална скупштина Уједињених нација примила је у чланство светске организације Бившу југословенску републику Македонију.

1995 - Председник Алберто Фухимори добио је други петогодишњи мандат, на првим мирним председничким изборима у Перуу од 1980.

1998 - У паничном стампеду исламских ходочасника у Саудијској Арабији погинуло је 119 исламских верника из више земаља.

1999 - Авиони НАТО су приликом напада на фабрику аутомобила "Застава" у Крагујевцу, ранили најмање 126 радника.

1999 - Побуњени војници су на аеродрому у Нијамеју убили председника Нигера Ибрахима Бареа Маинасару.

2002 - Скупштине Србије и Црне Горе прихватили су споразум о укидању Савезне Републике Југославије и стварању - Државне заједнице Србија и Црна Гора, који су, уз посредовање Европске уније, 14. марта потписали председници Југославије и Црне Горе Војислав Коштуница и Мило Ћукановић, потпредседник Савезне владе Мирољуб Лабус, шефови влада двеју република Зоран Ћинђић и Филип Вујановић и високи представник ЕУ за спољну политику и безбедност Хавијер Солана.

2003 - Америчке снаге овладале су центром Багдада.

2004 - Влада САД је, годину дана после пада Багдада, укинула забрану продаје оружја Ираку "за полицијске снаге и будућу ирачку војску".

2005 - Британски престолонаследник принц Чарлс и Камила Паркер Боулс венчали су се у Виндзору, а венчање је, по први пут у историји монархије у Уједињеном краљевству, обављено по грађанској процедури у локалној општини. Чарлсова прва супруга, принцеза Дајана, погинула је у аутомобилској несрећи у Паризу 1997.

2006 - Погинуло је 29 жена и деце у Карачију у Пакистану у људском "стампеду" који је настао по изласку верника из џамије. Метеж је почео убрзо после окончања обележавања годишњице рођења пророка Мухамеда.

2007 - Најмање 26 особа је погинуло, док је 18 повређено, у судару камиона и аутобуса у западном делу Ирана. Аутобус са ходочасницима, који су се враћали у Исфахан, после обиласка неколико верских места у суседном Ираку, сурвао се у долину, пошто га је камион ударио на мосту, на путу који повезује градове Илам и Керманшах, око 700 километара југозападно од престонице Техерана.

2011 - Умро је Сидни Ламет, амерички филмски режисер, продуцент и сценариста, један од водећих редитеља друге половине 20. века. Режирао је више од 40 филмова. Пет пута био је номинован за Оскара, али га је добио тек 2005. за животно дело. Филмови: "Дванаест гневних људи", "Пасје поподне", "Мрежа", "Пресуда", "Убиство у Оријент експресу", "Серпико", "Дуго путовање у ноћ".

(Танјуг)